

Правовий бюлетень Данської ради у справах біженців (DRC) | Випуск 82: 1 Червня – 30 Червня 2022

1. Верховна Рада спростила правила та процедуру будівництва тимчасового житла для ВПО протягом дії режиму воєнного стану

9 червня 2022 року вступив в силу [Закон №2254-IX](#), яким, крім іншого, врегульовується та спрощується процедура будівництва тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) протягом дії режиму воєнного стану. Далі наведено найбільш важливі елементи цього Закону:

- Тимчасове житло – це швидкокомонтована споруда висотою до двох поверхів, яка може бути переміщена із подальшим використанням. Ця споруда повинна відповідати мінімальним стандартам, що встановлені Кабінетом Міністрів
- Кошторис є обов’язковим тільки у випадках, коли будівництво фінансується з державного або місцевого бюджету
- Схема розміщення має бути розроблена кваліфікованим архітектором та тільки для земель комунальної власності. Вона розробляється за рішенням місцевого голови чи начальника військової адміністрації та погоджується органом містобудування та архітектури місцевої ради
- Таке тимчасове житло не є об’єктом будівництва/нерухомого майна в розумінні Цивільного Кодексу України
- Таке житло може бути розміщено на земельних ділянках будь-якого призначення(крім земель природоохоронного, земель історико-культурного та земель лісогосподарського призначення)
- Місцеві ради визначено органами прийняття рішень стосовно постійного використання земельних ділянок для розміщення таких об’єктів.

2. Кабінет Міністрів консолідував зусилля гуманітарної спільноти щодо захисту прав ВПО шляхом створення спеціалізованого органу та посади Уповноваженого з прав внутрішньо переміщених осіб

У рамках значної структурної реорганізації, 28 червня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №740](#), якою створив нову посаду Уповноваженого з питань внутрішньо переміщених осіб (Далі – Уповноважений).

Уповноважений за посадою є заступником Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Такі дії являють собою серйозні зміни у підході до захисту прав ВПО, що існував до цього, при якому захист прав таких осіб здійснювався відповідними галузевими міністерствами без спеціалізованого органу із чіткими обов'язками щодо координації та моніторингу необхідних дій. Гуманітарна спільнота довгий час очікувала, що Міністерство реінтеграції (у минулому - МінТОТ) відіграватиме голову роль у цьому процесі, однак цього так і не сталося здебільшого через відсутність офіційних, відповідальних органів. Ця Постанова, як виявляється, вирішує поставлені питання.

Обов'язками та функціями Уповноваженого є наступне:

- Аналіз потреб у житлі та соціальному захисті ВПО та осіб, які виїхали за кордон внаслідок конфлікту
- Розвиток державних програм з питань, пов'язаних із ВПО та особами, які виїхали за кордон внаслідок конфлікту
- Підготовка пропозицій для Віце-прем'єр-міністра України - Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій щодо заходів забезпечення прав та свобод ВПО, а також осіб, які виїхали за кордон внаслідок конфлікту
- Сприяння працевлаштуванню ВПО
- Сприяння здійсненню заходів щодо створення умов для добровільного повернення осіб, які виїхали за кордон внаслідок конфлікту
- Взаємодія з Міністерством соціальної політики з метою сприяння надання гуманітарної допомоги для ВПО
- Здійснення заходів щодо сприяння доступу до освіти для ВПО та осіб, які живуть на тимчасово окупованій території¹
- Сприяння імплементації соціально-економічних програм для захисту конституційних прав ВПО
- Координація із державними органами, місцевою владою, офіційними установами та неприбутковими організаціями.

За цією Постановою Міністерство реінтеграції також отримало нові обов'язки. Тепер Міністерство відповідальне за дії, направлені на повернення громадян України до територій, підконтрольних уряду України; координацію гуманітарних коридорів; питань, пов'язаних із військовополоненими; допомогою тим, хто повернувся, надання фінансової допомоги та житла особам, які були насильно вивезені за кордон; створення умов для добровільного повернення до місць проживання або інтеграцію ВПО; координацію заходів щодо розбудови миру та реінтеграції непідконтрольних уряду України територій і т.д.

¹ Термін, що тут використано, походить із [Постанови №740](#).

3. Кабінет Міністрів уточнив правила отримання довідки ВПО для недієздатних осіб

28 червня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №740](#), якою уточнюються правила отримання довідки ВПО на користь недієздатної особи. Постановою вносяться наступні зміни:

- Заяву про взяття на облік, отримання довідки ВПО та допомоги на користь недієздатної особи може подати його/її законний представник, керівник закладу соціального захисту або уповноважена особа органу опіки та піклування за місцем проживання такої недієздатної особи. Особи, дієздатність яких обмежена, можуть подати заяву самостійно
- Законні представники або інші вищевказані особи мають додатково подати ідентифікаційні документи та документи, що підтверджують їх повноваження.

4. Кабінет Міністрів створив Координаційний штаб з питань захисту прав осіб, депортованих або примусово переміщених за кордон протягом конфлікту

17 червня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №708](#), якою створюється Координаційний штаб з питань захисту прав осіб, депортованих або примусово переміщених протягом конфлікту. Головою Штабу є Міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Основними цілями Штабу є:

- Участь у розробленні нормативно-правових актів, необхідних для захисту прав депортованих або примусово переміщених осіб
- Подання Кабінетові Міністрів рекомендацій та пропозицій з питань, пов'язаних із поверненням депортованих або примусово переміщених осіб на території, підконтрольні уряду України.

Штаб буде тісно співпрацювати із «Українським національним центром розбудови миру» щодо обміну інформацією про осіб, примусово переміщених за кордон.

5. Уряд встановив ліміт на перевезення готівки між адміністративним кордоном та непідконтрольними Уряду України територіями без підтвердження її походження

13 червня 2022 року Міністерство реінтеграції прийняло [Наказ №117](#), яким вносяться зміни до Правил перевезення товарів через адміністративні кордони ([Наказ №258](#) від 23 листопада 2021 року). Відповідно до змін, максимальна сума готівки, яку можна перевезти з/на території, непідконтрольній уряду України без надання документів, що підтверджують походження грошей, становить 100,000 гривень або еквівалентну суму у іноземній валюті. До 13 червня 2022 року це положення діяло лише по відношенню до тих осіб, які їхали до/з Автономної Республіки Крим та міста Севастополя.

6. Кабінет Міністрів забезпечить виплати пенсій евакуйованим недієздатним особам

24 червня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №715](#), якою затвердив виплати пенсій та/або державної соціальної допомоги для:

- Недієздатних/обмежено дієздатних осіб
- Осіб, які були евакуйовані з територій де ведуться або велись бойові дії
- Осіб, яким не призначено опікуна/піклувальника або втрачено з ним зв'язок у зв'язку з бойовими діями

Постановою передбачено, що Пенсійний фонд перераховує таким особам пенсію та/або соціальну допомогу на рахунок закладу, в якому така особа перебуває на державному утриманні. Адміністрація закладу повинна направити до Пенсійного фонду за місцезнаходженням установи або до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення за місцем перебування особи копію наказу про евакуацію такої особи. Після евакуації, керівник закладу або інша уповноважена особа зобов'язані взяти на облік евакуйованих осіб у місцевому органу опіки та піклування. Пенсії/соціальна допомога будуть перераховуватися на рахунки закладів, в яких перебувають евакуйовані особи.

7. Керівники та працівники закладів, що надають прихисток розлученим з сім'ями дітям, автоматично вважаються законними представниками таких дітей

22 травня 2022 року Верховна Рада прийняла [Закон №2267-IX](#), який усуває прогалину в законі, в частині встановлення опіки над дітьми, які були розлучені з сім'єю. Таким чином керівники, уповноваженні керівником працівники або патронатні вихователі (у разі якщо такі були уповноважені органом опіки та піклування або військовою/військово-цивільною адміністраціями) вважатимуться законними представниками таких дітей. Таке представництво діє навіть у тих випадках, коли згодом дитина була переселена в інше місце, зокрема за кордон. Повноваження на представництво діють допоки дитина не буде повернена в Україну або возз'єднана з сім'єю. Повноваження на представництво дитини є подібними до повноважень законних опікунів, за винятком повноважень на згоду на усиновлення, зміну громадянства або укладення від імені дитини договорів пов'язаних з житловими та майновими правами.

8. Україна звернулася до ООН із запереченнями щодо Указу Російської Федерації, яким встановлюється спрощена процедура усиновлення українських дітей російськими громадянами

19 червня 2022 року Верховна Рада прийняла [Постанову №2306-IX](#) зі зверненням до низки агенцій та органів ООН щодо недопущення передання та усиновлення дітей з України громадянами Росії.

Верховна Рада стверджує, що таке насильницьке передання дітей містить ознаки геноциду відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Парламент також підкреслив, що російська влада прийняла спрощену процедуру надання громадянства Російської Федерації для сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування з України. Парламентарії закликали ООН вжити необхідних заходів для недопущення такого передання та повернення дітей на підконтрольну уряду України територію.

9. Кабінет Міністрів запустив експериментальний проект щодо оформлення ID-картки та закордонного паспорта за кордоном через державне підприємство «Документ»

10 червня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №678](#), якою затвердив реалізацію Експериментального проекту щодо оформлення національних та закордонних паспортів за кордоном через відокремлений підрозділ державного підприємства «Документ». Підприємство належить до сфери управління ДМС України. Проект планується реалізувати в повному обсязі протягом 2 років.

Перелік держав, у яких буде реалізовуватиметься Проект, визначатиметься ДМС України за погодженням з Міністерством закордонних справ. Видача паспортів здійснюється за звичайною процедурою та у звичайний строк. Офіс відокремленого підрозділу державного підприємства, що знаходиться за кордоном, збирає та надсилає заяви до територіальних органів ДМС в Україні з метою їх опрацювання (виготовлення паспорта, переоформлення, обмін тощо), після чого видає паспорти заявникам за кордоном. Перший офіс вже функціонує у Варшаві. Записатися для отримання послуги можна через електронну чергу <https://warszawa.pasport.org.ua/>.

10. Кабінет Міністрів представив експериментальний проект щодо моніторингу пошкодженого та знищеного майна на основі геоінформаційної системи

24 червня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №726](#) про реалізацію експериментального проекту щодо моніторингу завданих пошкоджень та руйнувань майна на основі геоінформаційної системи. Відповідальним виконавцем за реалізацію експериментального проекту є Міністерство розвитку громад та територій.

Метою створення програмного забезпечення та бази даних системи моніторингу є збирання узагальнених даних про пошкоджене/знищене майно, необхідних для визначення розміру шкоди та збитків, визначення обсягу фінансових ресурсів для відновлення майна та підготовка змін до законодавства що визначатиме державну регіональну політику. Моніторинг здійснюватиметься відповідно до переліку типів об'єктів власності, які визначено [тут](#) (перелік не є вичерпним).

11. Кабінет Міністрів встановлює правила перетину кордону для груп дітей, які виїжджають за кордон на оздоровлення та відпочинок

10 червня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову № 661](#), якою на період дії воєнного чи надзвичайного стану визначив правила виїзду груп дітей за кордон на оздоровлення та відпочинок. Таким чином, відтепер такі поїздки відбуваються за попередньою згодою Нацсоцслужби, до якої подаються такі документи:

- Завірений переклад запрошення, в якому зазначається, країна, до якої виїжджають діти, вік дітей, дата їх повернення тощо
- Завірений переклад листа від центрального/місцевого органу виконавчої влади держави, до якої виїжджають діти, в якому зазначається організація, відповідальна за приймання та оздоровлення дітей, гарантії їх повернення до України

Обласні, Київська міська військові адміністрації формують такі групи, призначають осіб для супроводу, а також формують для подання до Нацсоцслужби документи, що складаються з:

- Засвідчених та погоджених службою у справах дітей заяв батьків про виїзд дітей за кордон
- Копій паспортів батьків та свідоцтва про народження дітей
- Медичних довідок стану здоров'я дітей
- Списки групи дітей, які виїжджають за кордон на оздоровлення та відпочинок

12. Кабінет Міністрів запровадив звільнення від сплати та зниження ставки за оренду державної та комунальної власності на територіях, постраждалих від конфлікту у період дії режиму воєнного стану

1 червня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №634](#), якою запроваджуються звільнення від сплати та зниження орендних ставок для осіб, які орендують державне та/або комунальне майно на територіях, які постраждали від конфлікту у період дії режиму воєнного стану. У наведеній нижче таблиці перелічені категорії осіб, які мають право на звільнення від сплати чи зниження орендних ставок за договорами оренди та результатами аукціонів станом на 24 лютого 2022 року:

Строки	Особи, які мають право на звільнення від сплати або зниження орендних ставок
Протягом дії режиму воєнного стану та трьох місяців після його припинення/скасування (але не довше ніж до 31 грудня 2022 року)	• Фізичні особи та фізичні особи-підприємці, призвані або прийняті на військову службу після введення воєнного стану (за наявності підтвердження)• Особи, які проживають на територіях, де

	припиняється доступ користувачів до єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану (список можна подивитися ТУТ)
Протягом дії режиму воєнного стану (але не довше ніж до 30 вересня 2022 року)	• Особи, які орендують майно, розташоване на територіях Київської, Чернігівської, Сумської, Харківської, Запорізької та Миколаївської областей (крім територій, де припиняється доступ користувачів до єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану)• Особи, які орендують майно у закладах культури/освіти на погодинній основі (Після 30 вересня 2022 року такі особи мають право сплачувати 50% орендної плати протягом строку дії режиму воєнного стану та трьох місяців після його скасування/припинення)
Протягом дії режиму воєнного стану (але не довше ніж до 30 травня 2022 року)	• Особи, які орендують майно на територіях Кіровоградської, Дніпропетровської, Житомирської та Одеської областей (Після 30 травня 2022 року такі особи мають право сплачувати 50% орендної плати протягом строку дії режиму воєнного стану та трьох місяців після його припинення/скасування)

Протягом дії режиму воєнного стану та трьох місяців після його скасування/припинення	• Особи, які орендують єдині майнові комплекси (або їхні структурні підрозділи) повинні сплачувати 75% орендної плати (крім осіб, вказаних у таблиці вище)• Особи, які орендують інші типи майна, мають сплачувати 50% орендної плати

13. Уряд створив Штаб з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та вирішення питань опалення протягом осінньо-зимового періоду 2022/23 року

7 червня 2022 року, Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №658](#), якою створив Штаб з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу до осінньо-зимового періоду 2022/23 року. До складу Штабу входять міністри з низки міністерств, представники «Нафтогазу» та Асоціації міст України. Штаб, головою якого є Міністр розвитку громад та територій, буде діяти як тимчасовий консультативний та дорадчий орган, створений з метою забезпечення своєчасної та якісної підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу до осінньо-зимового періоду, а також оперативного вирішення пов'язаних проблемних питань. Крім іншого, Штаб буде відповідати за відновлення пошкоджених/знищених об'єктів житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу, а також комунальної інфраструктури.

Інші законодавчі ініціативи

1. Верховна Рада ратифікувала Стамбульську конвенцію про запобігання насильству проти жінок і домашньому насильству ([Закон №2319-IX](#) від 20 червня 2022 року)
2. Кабінет Міністрів виділив 50 616 450 гривень для обласних військових адміністрацій на компенсацію витрат за тимчасове розміщення ВПО ([Розпорядження №446-р](#) від 3 червня 2022 року)
3. Кабінет Міністрів визначив «Укрпошту» як відповідальний орган за доставку пенсій до територій, постраждалих від конфлікту, де банки не можуть це зробити ([Постанова №665](#) від 10 червня 2022 року)
4. Кабінет Міністрів припинив дію Угоди про безвізові поїздки громадян України і Російської Федерації ([Постанова №692](#) від 17 червня 2022 року)
5. Кабінет Міністрів виділив 243 460 593 гривень для державних та комунальних підприємств, установ та організацій з метою покриття витрат за розміщення тимчасово переміщених осіб протягом березня 2022 року ([Розпорядження №491-р](#) від 17 червня 2022 року)
6. Кабінет Міністрів дозволив залучати безробітних ВПО до виконання суспільно корисних робіт протягом дії режиму воєнного стану ([Постанова №716](#) від 21 червня 2022 року)
7. Кабінет Міністрів установив, що строк прийняття спадщини на час дії режиму воєнного стану зупиняється, але не більше ніж на чотири місяці ([Постанова №719](#) від 24 червня 2022)
8. Кабінет Міністрів схвалив проект Угоди зі Всесвітньою продовольчою програмою (ВПП) про відкриття Офісу ВПП в Україні та уповноважив Посла України в Італії підписати її ([Розпорядження №534-р](#) від 28 червня 2022 року)
9. Кабінет Міністрів дозволив особам з біометричними документами створювати, перевіряти та підтверджувати цифровий підпис дистанційно через сервіс «Дія» під час режиму воєнного стану ([Постанова №733](#) від 28 червня 2022 року)

Цей правовий бюлетень розроблений завдяки фінансовій підтримці у рамках цивільного захисту та гуманітарної допомоги Європейського Союзу.

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства. Відповідальність за зміст бюлетеня несуть виключно автори. Погляди, висловлені в цьому документі, жодним чином не повинні сприйматися як відображення офіційної позиції Європейського Союзу чи Данської ради у справах біженців (DRC). Ні Європейська Комісія, ні DRC не несуть відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ньому.